

Život v ohrožení

Blanka Kubešová

První jarní den. Obloha bez mráčku vnáší do duše pohodu a klid. Trochu se ochladilo, ale magnolie v zahradě přesto kvete a nabízí mi do okna kalíšky růžových květů jak číše z čínského porcelánu.

„Ten čajový servis jsi mi koupil v Praze dole na Francouzské... Přece pamatuješ?“ Dodám naléhavě, když muž neodpoví. „Dodnes nevím, jestli kvůli mně nebo té mlad'oučné prodavačce!“ Výčitku už dávno nemyslím vážně. Žárlivost mezi námi uvolnila místo poklidu stárí, kdy oba víme, že ten druhý, a jedině ten, je ten pravý. Muž na posteli se ze spánku lehce usmívá. Jen náš jezevčík Miki přitisknutý k němu celým tělem, jako by mu chtěl předat kus svého tepla, po mne loupne jedním okem, až se mu ukáže bělmo zkalené stárím. *Říkal jsem ti, že spí, tak co ho budíš?*

„Chtěli jsme jet na dovolenou, nejlépe k moři, ještě jednou a naposled, víš to?“ povzdychnu jen tak šeptem a podívám se, co na to Luděk, ale ten spí. Z jeho klidné, ale bledé, jindy opálené tváře vyčnívá jen výrazný, aristokratický nos. Bezradně se usměju, vstanu, abych mu načechrala polštář, ale pak jenom tiše pozpátku poodstoupím.

„Mám pocit, že jsem si tě nezasloužila. Že jsem všechno od tebe brala jako samozřejmost. Už jsem ti někdy řekla, že jsme spolu měli úžasně pěkný a šťastný život? ...Ne?“ Škoda, tak odpusť, pomyslím si s pohledem tupě před sebe. Máme se rádi... Máme se rádi možná víc než v čase zamilovanosti, tak čím to, že si to říkáme stále řídkěji? Pocit, že tohle už nenapravím, ze mne vyrazí vzdech a ten zaplní pokoj až k nedýchatelnosti. Měla bych otevřít okno... Měla, ale zůstanu sedět s rukama v klíně. Ovšemže jsme zažili i těžké chvíle, a nebylo jich málo. Život nemůže být pořád a věčně krásný. Všechno jsme překonali, to až teď...

Otřu si nasucho oči. Co s námi bude? Vláda vyhlásila nouzový stav, tady u nás, kdo to jakživ slyšel! Dosud neznámý, prudce nakažlivý virus šířící se neviditelně jako lavina z čínského Wu-chanu nezná hranice. Už druhý měsíc si vybírá stovky a tisíce obětí nejen za oceánem, ale už i v naší zemi a po celé Evropě, řadí jako utržený ze řetězu, žádný si s ním neví rady. Ve Španělsku se rozmáhá infekce obřích rozměrů, krematoria v Itálii spalují nonstop, New York i Írán kopou masové hroby, virus pronikl do jaderných měst a jaderného ústavu v Rusku, ekonomika na celém světě kolabuje.

Jak vznikl? Zatímco vědci se kloní k přírodnímu původu, v médiích se uvažuje o náhodném úniku z laboratoře a vytvoření člověkem, konspirační teorie se rozmáhají stejně rychle jako virus sám. V mnoha městech platí zákaz vycházení, urychleně se ruší všechny akce, ze strachu z nákazy se uzavřely hranice, náměstí a ulice jsou strašidelně prázdné, lidé se pohybují jako náměsíční. Obchody, hotely, restaurace a bary jsou zavřené, ale virus je vždy o dva kroky napřed. Vědci z celého světa dnem i nocí hledají lék, ujišťují, že vakcína je už v dohledu, ale zatím stále jen

v dohledu. Očekává se světová hospodářská krize, ta nejhorší od té ve dvacátých a třicátých letech. Je to jak ve zlém snu, nikdo nemůže uvěřit, co se děje, tak se to všechno zdá neskutečné. Všichni se pohybujeme na hraně, život je v ohrožení.

„Copak my, my máme život za sebou, ale co ti mladí?“ vzdychnu s pocitem viny a Miki vyčítavě poštekne, *co ho budíš?* Olízne pánovi dlaň a čumákem se dožaduje pohlázení.

Odpoledne se pomalu přehoupne, padá soumrak. Luděk na posteli, krásně klenuté čelo navzdory věku hladké a bez vrásek, se stále mírně usmívá. Oči má zavřené, ale i skrz víčka vím, že jsou modré jak vyblédající pomněnky. Ty jediné prozrazují, že horké, vroucí mládí je pryč. V rozpacích mu chci vtisknout políbení, ale hned si uvědomím, že i polibek, i pouhý dotyk je hrozbou. Jak tu tak klidně leží, vypadá to, jako kdyby jeho duše byla už na cestě odněkud někam, jako kdyby odplouvala, ale nemůže, protože tady – u mne – má své kořeny. Zatoužím se ho dotknout, přesvědčit se... a uhladit mu stále ještě husté vlasy, které se nad čelem stáčejí do trochu moc bujného kohoutku jako když byl malý, ale zarazí mě nevěřící, pochybovačný úsměv. Jak to, že jsem si ho nevyšimla dřív? Neodvažuju se dokončit pohyb. Není to úsměv, je to výčitka, která mu koutky úst táhne vzhůru. Zírám tupě před sebe, překotně uvažuji, co říct na svoji obhajobu, na koho svalit vinu? Na vědu, že je tak bezmocná? Na nás, že jsme zapomněli, jakou cenu má zdraví? Nebo nám příroda jen vrací naši nadřazenost a ukazuje, kdo je tu pánem? Hnali jsme se slepě dopředu bez jediného pomyslení, že tohle jednou může skončit, ba zcela jistě skončí. Pro jednoho dřív, jiného později, ale konec byl jistý od samého počátku. Přesto jsme žili tak, jako by to všechno mělo trvat věčně... Pachtili jsme se za bezvýznamnými věcmi, a přitom to byla jen nicotná pozastavení na cestě k věčnosti. Vědět, že zánik může přijít tak náhle a bez varování, byli bysme schopni se vzpamatovat, přetransformovat svoje myšlení? Nevěřicně vzdychnu. Mocht se na sebe podívat, pochopit, jací jsme byli... jací jsme, ještě neznamená, že bychom se dokázali změnit.

Otevřu konečně okno. Smráká se, vzduch voní jarem. Dýchne na mne zavlhlá tráva. Modrá obloha nejistě, zdráhavě temní a vlaštovky před večerem létají nízko za muškami, které si to ještě trochu chtěly užít. Muž spí, jen Miki po mně tázavě zvedne hlavu, co tomu říkám. Co bych říkala? Nic! Spí!

Jakmile den jednou popustí otěže, padá noc rychle jako duchna. Nejdřív si uvědomím, že přestali zpívat ptáci. Pak se potopí do tmy i magnolie před oknem. Nedám pozor a koutkem oka zahlédnu bělat se dotazníky na stole, jde z nich chlad. Maskují se nezbytností a dost možná byly opravdu vypracovány v dobré víře, ale daleko víc než o virovém šílenství vypovídají o charakteru naší civilizace. Děsí svou nelidskostí člověka k člověku: *Jak dlouho předpokládáš, že budeš žít? Jak moc jsi rád na světě..., jaký význam má ještě tvůj život, co od něj ještě očekáváš? Mají se lékaři snažit ho prodlužovat...?*

Obrátí se mi žaludek. Už řadu dní sleduju situaci v nejhůře zasažených zemích. Nejsou léky, není dost ošetřujícího personálu, dokonce ani lůžek. Řada těžce

nemocných každý den strmě narůstá. Zoufalé výpovědi zdravotníků o tom, jak bolestné... jak těžké je zvolit, který z pacientů má větší naději na přežití a komu s těžkým srdcem raději jen ztlumit bolest a zkrátit utrpení, otřesou i těmi nejotrlejšími. Jak moc je taková hra na pánaboha morální a v souladu s etickým kodexem lékaře? S tím, jak se virus šíří, přichází i panika, zda nebude nutné k něčemu takovému přistoupit i tady, v místě, ve kterém žiju? Nač jinak by dělali ty dotazníky?

Marně se snažím uhnout očima, otázkám není možné utéct. Napadlo vůbec někoho, jak budou působit na nás... na ty, kterých se to týká? Ano, co od života ještě očekáváme? Jak moc je ospravedlnitelná touha žít? Možná chtějí, aby naše generace vymřela. Naše generace... to jsme my, kteří už nejsme k práci ani k životu. Ještě jsme nepřestali dýchat, ještě jsme nepřestali chtít žít, ale už nás dohnal strach z budoucnosti. Máme právo žádat, aby byl člověk v našem věku hospitalizován, aby zabíral místo mladším? Vyplatí se, aby lékaři a sestry nasazovali své životy za jeden, který je možná předem prohraný?

Jednu stranu vah zatěžuje přirozená touha žít navzdory věku a neduhům, druhou léky a léčba, kterou by bylo třeba vynaložit na naše uzdravení. Lékárenské váhy jsou citlivé, co když na nich stáří a nemoce přebijí někdejší naši práci a činy a zbude jen prach..., co pak? Zatmí se mi před očima. Jsme bezmocní, to předtím neváží nic, teď už jen přiděláváme práci.

Cítím se vyčerpaná a k smrti unavená, ale sotvaže zavřu oči, mám včerejšek znovu před sebou: Lud'ka zmítaného záchvatu dusivého, křečovitého kašle, pěsti zařáté do stáří propadlého hrudníku, který se otřásá a chrčí marnou snahou chytit dech. Z jeho očí zalitých slzami se bez přestání valí nové a nové potoky a máčejí propadlé skráně a polštáře, které jsem mu vysoko vystlala tak, aby mohl snáze dýchat. Aby vůbec mohl dýchat... Když mu přikládám obklad, plameny div že nespálí moji dlaň. Sáhnu po telefonu, ale děs v Lud'kových očích způsobí, že ruku rychle stáhnu. Do nemocnice... Ale co když ho tam nechají umřít? Mačkám nerozhodně sluchátko v upocených rukách.

Lud'kovi táhne devadesátka a má nemocné srdce. U takových se prý už ani o záchranu nepokoušejí. Jak by k tomu přišli ti ostatní, kdyby se léky vyplývaly zbytečně na někoho, kdo nemá naději? Copak se to v přírodě neděje podobně? Přežijí jen ti nejsilnější. Je to brutální, ale takový je život.

Sáhnu po telefonu ještě několikrát, ale vypadá to, že Luděk se už rozhodl. Ne, nechce do nemocnice. Když umřít, tak tady! Vždycky mi uměl poradit, vždycky věděl, co je třeba udělat, ale teď se jen zmítá v polštářích a ze všech sil zatíná prsty do hrudi, jako by chtěl podpořit tlukot srdce, které dává život a ze kterého vede úzká stezka k dechu. Té bylo třeba se držet vši mocí, jenže právě to je čím dál těžší. Můj zmatek se násobí každým jeho nadechnutím, které už už může být poslední. Vidím, jak ztrácí půdu; jak jeho srdce skáče a klopýtá, jak se stezka k dechu a životu stává užší a užší; jak ji bouřlivé vlny rdousivého kašle, které není s to zkrotit, strhávají s sebou, až ji

v úzkosti docela ztrácí a s ní i dech, který ho poutá k životu. Zdi pokoje se otřásají jeho chroptěním a hrkotem motoru, který ne a ne chytit.

Musím vynaložit všechnu sílu, abych do něj po lžičkách vpravila utišující kapky. Jsou bezbarvé... nenápadné a skoro bez chuti. Nakapu druhou lžičku a třetí... a tak ještě několikrát. Jde to stěží, část vždy vybryndám ze sevřených rtů. Napadlo mě, co mohou způsobit? Víím jen, že to musím to udělat!

Tma násobí můj strach. Byl ve mně odjakživa i ve chvílích největšího štěstí, kdy byl Ludvík ještě zdravý a silný. Strach, a to víím teď docela jistě, už tehdy číhal a čekal, protože věděl, že tak to nemůže trvat věčně, že se dočká. Způsobí, že náhle pomyslím na sebe. Co se mnou bude?

Miki se odtáhne a třese, ale pak mi olízne ruku, odpouštím ti. Odpouštím ti už dopředu všechno, co uděláš, protože já jsem pes. Přítel, který nesoudí.

To všechno bylo včera... Od té doby se mnoho změnilo. Jsem sama a je tma. Možná existuje na konci tunelu světlo, ale teď žádné nevidím. Jen dotazníky na stole se běhají zdánlivou nevinností. Ne nadarmo byla bílá u starých Slovanů i barvou smuteční. Symbolem čistoty, ale i rozhodování, jakým směrem se vydat. Zda to vzdát, poddat se pocitu osvobození, odkývat, že sis to vlastně už užil a je čas jít..., anebo bojovat tak dlouho, jak člověk dýchá? Luděk spí dál klidným hlubokým spánkem, i jeho vědomí nejspíš dávno obestřela tma..

Vybreč se, pobídnou se, ale slzy, které by mohly ulevit a aspoň zčásti odplavit bolest a strach, mi nejsou dopřány. Nejdu si lehnout, stejně bych neusnula. Ještě mám před sebou úkol. Podívám se na dotazníky na stole a pak na lahvičku, na dně se ještě leskne něco čiré, nevinné tekutiny...

Pomalou svítá. Sotva rozvinuté květy magnolií přes noc zčernaly, jako by i je sežehly bolest a strach. Co když jsem to jenom zbytečně a zbaběle vzdala, co když člověk musí jít vždy a vždycky přese všechno dál?

Noční lampička, kterou jsem včera zvečera rozsvítila, způsobuje, že Ludvíkovi z polotmy ostře vystupuje reliéf hlavy s výrazným aristokratickým nosem. Oči... ne, nejsou zavřené, jejich modro nečekaně naplní pokoj. Čárka lehce... lehounce pootevřených rtů, jako by mi náhle chtěla něco říct, zavolat moje jméno. Prudce se roztřesu. Ludvíku?!

